

**Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі:
зб. матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції [упор. В.С.
Нечитайло, Київ, 19 травня 2017 р.] , Київ, 19 травня 2017 р. – К. :
НАКККіМ, 2017. – С. 201-204**

УДК 37.036:793.33

Терешенко Наталія Віталіївна
старший викладач
Кафедри хореографічного мистецтва
Херсонського державного університету

БАЛЬНІ ТАНЦІ ЯК СПОРТИВНО-ЕСТЕТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРОЦЕС

***Анотація.** У даній статті визначено підхід до розуміння бального танцю як складної, багатогранної педагогічної діяльності, що об'єднує в собі риси спорту і мистецтва. Розглядається роль танцю як особливого виду мистецтва в різні історичні епохи. Представлено розуміння танцю як особливої форми естетичного відображення дійсності, описані основні характеристики танцювального образу. Показано можливості бального танцю як педагогічного процесу в плані розвитку творчого потенціалу, створення можливостей для творчої діяльності школярів*

***Ключові слова:** бальний танець, педагогічний процес, спорт, мистецтву, естетична діяльність.*

Танець як синкретичний вид мистецтва виник ще в давнину, в умовах первіснообщинного ладу. Танцювальне дійство було необхідною частиною будь-якого обряду, який супроводжував важливі події в житті архаїчної людини - збір плодів, початок і вдале завершення полювання, обряд ініціації, військовий похід, народження і весілля. У стародавній Індії

був розроблений ряд стилів і шкіл танцю з різною мімікою і виразними рухами. У стародавньому Єгипті танець входив до ритуалу богослужіння. У стародавніх греків танець також був частиною культу - існували екстатичні танці на честь Діоніса, плавні урочисті - на честь Аполлона. Також були розвинені піррїчні, військові танці, атлетичні спортивні танці, які сприяли гармонійному вихованню молоді.

У стародавньому Римі танець мав державне народне значення, серед вищого прошарку суспільства були поширені розважальні танці. Особливий розвиток танець отримує в епоху Відродження. Виникають нові танцювальні форми: повільні, плавні (павана, куранта) і швидкі (галярда, вольта). В епоху Просвітництва в Європі широко поширюються бальні танці - гавот, полонез, менует. У 18 столітті танець набуває розвинену сюжетно-драматичну емоційну основу, що сприяє розвитку танцювального мистецтва.

В Україні бальні танці набули поширення за часів Петра Першого. Засновані ним асамблеї стали першим місцем виконання "іноземних" танців. Однак українські виконавці завжди вносили в бальний танець національний колорит, що, за свідченням сучасників, надавало йому особливу чарівність [4,6,13].

На початку минулого століття арсенал бальних танців поповнили вальс, полька, галоп. У Відні вперше була створена бальна форма вальсу. Пізніше стали модними танго, фокстрот та інші танцювальні форми. Таким чином, в танці відбивається дух часу, кожна епоха мала свій танцювальний стиль і репертуар. Танець відображає також особливості національного характеру. Це необхідно враховувати при організації педагогічного процесу викладання бальних танців у школі, при виборі і включенні в загальноосвітню програму танцювальних рухів різної спрямованості, різних жанрів. У той же час, мистецтво танцю завжди дає можливість для вираження індивідуальності, - виконуючи різноманітні за ритмом і настроєм танці, плавні ліричні або бурхливо-темпераментні, танцюрист свідомо чи несвідомо висловлює в них

властивості власного характеру і настрою.

Необхідно відзначити, що при складанні програм з бального танцю необхідно робити акцент на розгляд танцювального образу як особливої, метафоричної форми відображення дійсності, художнього перевтілення світу, використовуючи невичерпні можливості пластики людського тіла. Хореографія протягом багатьох століть шліфувала і розробляла виразні танцювальні рухи. В результаті цього складного процесу виникла система хореографічних рухів, особлива художньо-виразна мова пластики, що становить творчий матеріал танцювальної образності. Навчання дітей мови танцю - це, перш за все, вивчення мови людських почуттів; танцювальний рух скоріше не означає, а висловлює реалії людського життя. Зображально-виражальні засоби танцю, які використовуються на заняттях, характеризуються узагальненістю і умовністю, розкриваючись в єдності з музикою і драматургією [10, 13].

Розвиваючи культуру танцю у школярів, доцільніше розглядати цей процес невід'ємно з музичним вихованням. Танець - це мелодійний і ритмічний звук, який став мелодійним і ритмічним рухом людського тіла, що розкриває характери людей, їхні почуття і думки про світ. Засновник балетного театру Ж.Ж. Норверр [13] писав: "Вкладена в нас природою любов до музики тягне за собою і любов до танцю. Обидва ці мистецтва - Брати, невіддільні один від одного. Ніжні і гармонійні інтонації одного з них викликають приємні виразні рухи іншого, спільно вони народжують захоплюючі картини зору і слуху".

У той же час, як і будь-якому артистичному виду спорту, бальному танцю властива змагальність, прагнення до досягнення найвищих результатів. Однак, включаючи бальні танці в загальноосвітню програму школи, не варто акцентувати увагу на змагальному моменті, краще, якщо програма танцювальної підготовки забезпечить найкращі умови для прояву здібностей кожного учня, зростання його потенційних можливостей. Величезне значення має точне і ефективне виконання

технічних рухових завдань.

Краса рухів досягається багато в чому за рахунок легкості, геометричної точності, ритмічності, послідовності, гармонійності поєднання рухів і музики [2, 3,7, 8,11] "Не може бути краси без постави і правильної пропорції, і ти - несравнений майстер обох, так як створюєш гармонію, ти наповнюєш рух ритмом, ти робиш силу граціозною і володієш здатністю надавати предметам гнучкість", - ці слова П. Кубертена можна в повній мірі віднести до бального танцю.

Таким чином, бальний танець поєднує в собі риси як спорту, так і мистецтва. Поряд з руховими навичками, спритністю, координацією рухів велике значення має естетичне враження, художній зміст, втілене в танці виконавцем і передане глядачеві "У дії і ритмі, що свідчать про досконале володіння простором і часом, спорт наближається до мистецтва, яке створює красу ", - писав Р. Мехью (1970). Автор вважав, що краса спорту полягає в русі, яке створює красу, цим вона і відрізняється від "застиглих" творів живопису і літератури.

Єдності музичного і фізичного виховання велике значення надавалося ще з часів стародавньої Греції. Так, Аристотель розглядав феномен танцю як тілесну реакцію на емоційний стан людини і відповідно показник його психічного здоров'я. Він відносив танець, поряд з промовою і музикою, до примарних (первинних) виразних засобів людини, коли інструментом експресії є власне тіло [9]. Давньогрецькі філософи розуміли музику як своєрідну моральну та інтелектуальну гімнастику.

У своєму трактаті "Політика" Аристотель писав: "Найбільш важливими предметами навчання є для греків: граматики, гімнастика, музика та іноді малювання ...". Платон стверджував, що без допомоги музики гімнастика робить людей занадто грубими і бездушними. Органічне ж поєднання музики і гімнастики дозволяє державі, на думку філософа, виховувати ідеальних людей, гармонійно поєднувати в собі

духовну і фізичну досконалість.

Ідеал виховання для древніх греків позначався як "калокагатія" - сукупність високорозвинених фізичних і духовних якостей. Це вимагало розвитку психофізичної пропорційності - поєднання сили, краси і тренуваності тіла з духовним розвитком і моральною чистотою.

Нам вважається важливим відзначити, що ідеї давньогрецьких мислителів набувають особливої актуальності при організації процесу танцювальної діяльності в сучасній школі, втілюють гуманістичні тенденції освіти і виховання особистості.

У сучасній психології формується уявлення про танець не тільки як про вид мистецтва або форму соціального спілкування, а як про засіб самопізнання і самовдосконалення. Такий напрям отримало в західній літературі назву "educational dance", що означає навчальний танець. "Навчальний танець", якщо вкладати в це поняття не оволодіння певною танцювальною формою, а пізнання власного тіла, а значить самого себе [9]. Дане положення реалізується в роботах І.В. Курис [6] з навчання елементам йоги й індійського танцю в групах хореографії та пластики.

Саме поняття танцю має тут якийсь інший, більш глибокий сенс, ніж сучасний термін "хореографія", воно відображає швидше сутність його грецького кореня ("chorey" - рух). Поняття танцю має тут широкий сенс і охоплює соматичний, експресивний і соціальний аспекти. Рух в даному випадку розглядається з точки зору його інтеграційних аспектів, які використовуються для досягнення педагогічних або терапевтичних цілей.

Навчання бальному танцю є одним з важливих факторів формування творчих здібностей учнів. Танець розвиває силу і гнучкість, покращує статуру, координацію рухів, сприяє розвитку спонтанності і свободи рухів, підвищує розумову активність і працездатність.

Узагальнюючи вищевикладене, ми можемо зробити висновок про те, що бальний танець, будучи складною синтетичною діяльністю, впливає на розвиток різних сторін психіки дитини.

Танцювальна підготовка є ефективним засобом не тільки фізичного, а й інтелектуального, морального, естетичного виховання, створює сприятливі умови для розкриття творчого потенціалу дитини.

Заняття бальним танцем, як різновид фізичної активності, позитивно впливають на різні психічні процеси; поєднання фізичного тренування і естетичної творчості благотворно позначається на становленні гармонійної особистості школяра. Правильна організація педагогічного процесу викладання бальних танців у школі дозволить найбільш повно розкрити творчий потенціал школярів.

Література

1. Арнольд П.К. Эстетические аспекты спорта. // Спорт - духовность - культура. - М., 1996, Вып.3.
2. Базарова Н.К. Азбука классического танца./ Н.К. Базарова, В. Мей - М., 1983.- 207 с.
3. Бекина С.И. Музыка и движение. / С.И.Бекина, Т.П.Ломова, Е.Н.Соковнина, - М., 1983 . – 208 с.
4. Борев Ю. Эстетика/ Ю.Борев.- М.: Политиздат., 1988. – 490 с.
5. Захаров Р.С. Сочинение танца.// Страницы педагогического опыта. / Р.С.Захаров - М., 1983. – 235 с.
6. Курис И. В. Психолого-педагогические особенности обучения элементам йоги и индийского танца в физической рекреации.// Автореф.дис.кандидата пед.наук.- СПб,1996. – 29 с.
7. Лисицкая Т.С. Ритм и пластика.// Спорт, духовные ценности, культура. - М., 1997, Вып.5. –С.85-93
8. Мессерер А. М. Танец Мысль Время.\А. М. Мессерер. - М.: Искусство, 1990. - 259 с..
9. Михайлова А. Танцевальная терапия.// Альманах «Антропология танца». - М., 1998, Вып.5.
- 10.Слонимский Ю.В. В честь танца. / Ю.В. Сломинский- М., 1988. – 402 с.
- 11.Столяров В.И. Спорт и искусство: сходство, различие, пути.// Спорт,

- духовные ценности, культура. - М, 1997, Вып.5.
12. Сунугян Г.Ф. Что такое эстетическая культура? / Г.Ф.Сунугян - Л., 1976. - 271 с.
13. Филатов С.В. От образного слова - к выразительному движению. / С.В.Филатов - М., 1993. – 128 с.

*Терешенко Наталья Витальевна
Украина, Херсон*

БАЛЬНЫЕ ТАНЦЫ КАК СПОРТИВНО-ЭСТЕТИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ И ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ ПРОЦЕСС

Анотация. В данной статье определен подход к пониманию бального танца как сложной, многогранной педагогической деятельности, соединяющей в себе черты спорта и искусства. Рассматривается роль танца как особого вида искусства в различные исторические эпохи. Представлено понимание танца как особой формы эстетического отражения действительности, описаны основные характеристики танцевального образа. Показаны возможности бального танца как педагогического процесса в плане развития творческого потенциала, создания возможностей для творческой деятельности школьников.

Ключевые слова: бальный танец, педагогический процесс, спорт, искусству, эстетическая деятельность.

Tereshenko, Natalia

Ukraine, Kherson

BALLROOM DANCING AS A SPORT AND AESTHETIC ACTIVITIES AND PEDAGOGICAL PROCESSES

Annotation: In this article the approach to the understanding of ballroom dance as a complex, multifaceted teaching activities, combining the traits of sports and art. Examines the role of dance as a distinct art form in different historical epochs. Presents the understanding of dance as a special form of aesthetic reflection of reality, describes the main characteristics of the dance image. The possibilities of ballroom dance as a pedagogical process, in terms of development of creative potential, to create opportunities for creative activities of students.

Keywords: ballroom dance, pedagogical process, sports, the arts, aesthetic activity